

Gunnar gav Íslandi

Ein av kendastu íslendsku rithøvundunum, Gunnar Gunnarsson, livdi 32 ár av sínum lívi í Danmark, og skrivaði sínar skaldsøgur á donskum, men í 1939 vendi hann heim aftur til Íslands, bygdi Skriðuklaustur fyri síðani í 1948 at flyta til Reykjavíkar og geva bygning og jørð til íslenska statin

Leo Poulsen

Í Føroyum er Haldór Laxnes kendasti íslendski rithøvundurin, men spyr tú íslendingar, serliga á eysturlandinum, so er Gunnar Gunnarsson hin kendasti.

Gunnar var føddur 18. mai 1889 á Valbjófsstaður í Fljótssdali, sum er grannagarður við Skriðuklaustur.

Hann var elsti sonur hjá Gunnar Helgi Gunnarsson og Katrín Þórarinsdóttir. Familjan flutti til Vopnafjørð á vári 1896, og har doyði mamma hansara av lungnabruna 18. september 1897. Deyði mammunar setti síni spor hjá unga Gunnari Gunnarssoni.

Skúlagongdin hjá Gunnari var so sum so. Hann fekk undirvísing frá einum ferðandi lærara nakrar vikur um veturin, og gekk eitt ár í barnaskúla í Vopnafirði. Hann fekk tó eisini drúgva vegleiðing og hjálp frá prestinum á Hof.

Hann læs nógv, og umframt íslendsku sagnirnar og skaldsøgurnar, læs hann eisini alt tað, hann kom fram at av norðurlendskum týðing, millum annað Mista paradísið hjá Milton og Gudommiliga komedian hjá Dante.

Bara 17 ára gamal skrivaði hann sínar fyrstu bøkur, Vorljóð og Móðurminning, sum vóru stuttar yrkingar.

Eftir hundraðaráraskiftið

læs Gunnar eina grein um fólkaháskúlar í Danmark, og har sá hann ein møguleikja fyri útbúgving, sum hann ikki kundi fáa í Íslandi orsakað av fátækradømi.

Hann slapp inn í fólkaháskúlan í Askov í Jútlandi í tvey ár, frá 1907 til 1909.

Fólkaháskúlin fekk stóra ávirkan á Gunnar Gunnarsson, tí har betraði hann sína málkunna og læs heimsbókmentir. Har fekk hann møguleikan at vísa síni ritskaparligu evnir og fekk eitt nú tann heðjur at yrkja eina heiðursyrking til skúlan.

Søgan hjá Borgættini

Gunnar gjørdi av at gerast danskskrivandi rithøvundur, tí íslenska tjóðin var so lítil. Men heiðurin og æran komu ikki av sær sjálvum.

Fyrsta skaldsøgan hjá Gunnari, Trond Ørnen, dámdi ikki útgevarunum, og frá á heysti í 1909 fram til 1912 livdi Gunnar undir vánaligum korum, fyrst í Árhús og síðani í Keypmannahavn. Hann kláraði seg sum frægast við inn-tøkum frá yrkingum, stutt-søgum og greinum í tíðarritum og bløðum.

Út móti ársloki 1911 útkom fyrsta bókin hjá Gunnari Gunnarsson á donskum. Talan var um eina yrkingarsamling, Digte.

Bókin gjørdi ikki tað stóra um seg, men var egnað nýggja kærleikanum í lívi hansara. Hann var komin í hóslag við eina gentu, sum kallaðist Franzisca Antonia Josephine Jørgensen, og var fødd 4. apríl 1891 í Fredericia.

Nýggjársdag flutti Gunnar Gunnarsson inn í eitt lítið kvistrúm í Keypmannahavn, og eftir fáum mánaðum skrivaði hann yrsta bind av Søguni hjá Borgættini, Ormarr Ørglynsson.

Um várið játtaði Gylden-dal at geva bókina út, og harvið var hol komið á og ein framúrskarandi livsleið byrjaði.

Bygdi Skriðuklaustur

Nú gekk sum eftir ísinum hjá Gunnari. Men allatíðina mól hugur hansara um Ísland, og hann var í støðugum sambandi við heimlandið fyri at vita, um onkur bóndagarður var til sølu.

Í 1938 fekk hann telegram frá einum vini í Íslandi um, at nú var Skriðuklaustur til sølu, men tá svartelegrammið frá Gunnari kom fram, var garðurin longu seldur.

Tað eydnaðist honum tó árið eftir, í 1939, at keypa Skriðuklaustur við tilhoyrandi jørð, og so var at fáa bygdan ein nýggjan garð.

Hann fekk ein týskan akritekt at tekna sær nýggja garðin, og tað tók umleið 30 monnum seks mánaðir at

byggja garðin, sum í dag er kendur sum Skriðuklaustur.

Menninir arbeiddu 10 tímar um dagin í seks dagar um vikuna í seks mánaðir at fullføra arbeiðið.

Garðurin gjørdist eitt satt megnarverk, og hjúnini Gunnar og Franzisca kundu flyta inn í húsini til jólar í 1939.

Men sum øllum kunnugt byrjaði seinni heimsbardagi í 1939, og tað merkti, at bæði amerikanskir og bretski hermenn komu til Íslands. Hetta førði til, at íslendingar í hópatali fóru at arbeiða hjá hertøkustyrkjjunum, sum so aftur merkti, at tað gjørdist sera trupult hjá Gunnari Gunnarssoni at fáa arbeiðsfólk til garðin. Og hetta førði so aftur til, at fleiri føroyingar vóru á Skriðuklaustri og arbeiddu fyri Gunnar Gunnarsson í árunum 1944-1945 og 1946.

Í 1948 avgjørði Gunnar Gunnarsson at flyta til Reykjavíkar at búgva, og í tí sambandi gjørdi hann av at gera íslenska statinum Skriðuklaustur til gávus. Við teirri treyt, at garðurin skuldi verða til gagns fyri íslendsku tjóðina.

Garðurin hevur síðani verið landbúnaðarmiðdepil í fleiri ár fram til 2000, tá garðurin gjørdist mentanarsetur og museum.

Laugarfljót er áin, sum rennur frá Sæfellsfjalli, sum er ein partur av Vatnajøkli

Mynd: Leo Poulsen

Ormurin í

Tað er ikki bara Skotland og Loch Ness sum hava ein kendan orm at vísa á. Tað hava Egilsstaðir og Laugarfljót eisini

Leo Poulsen

Søgan er hon, at ein genta í 1300 talinum hevði fingið ein so vakran ring. Men hon vildi so fegin, at ringurin gjørdist størri, og tí fann hon upp á ráð, at leggja ringin í eina

eskju saman við einum ormi, sum kundi gera ringin størri.

Eftir eina tíð fór gentan at kanna eftir, um ringurin var vorðin størri, men ólukkutíð var ringurin líka lítil og smekkur, sum hann altíð hevði verið. Hinvegin var